

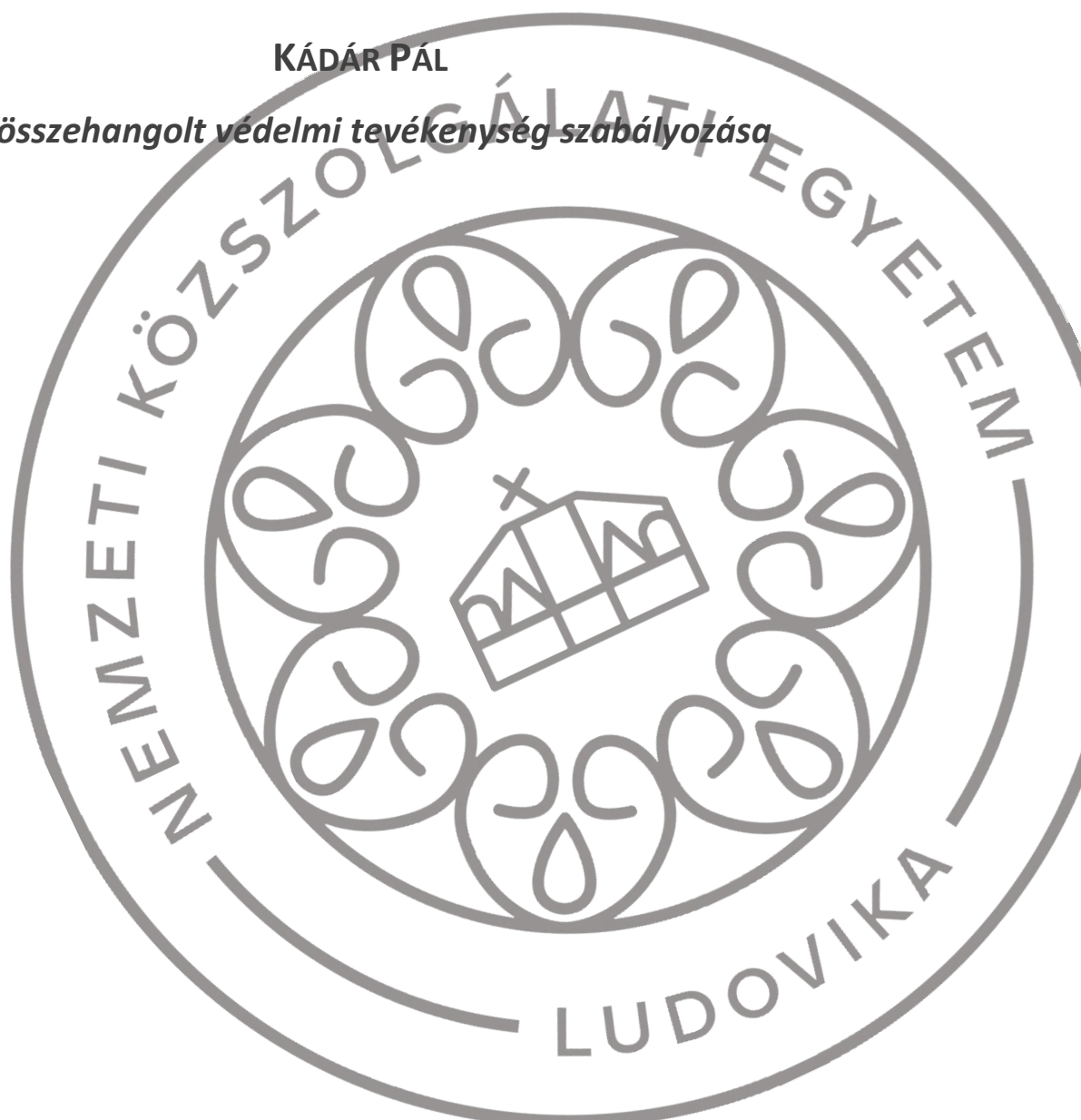
NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS
KORMÁNYZÁSTANI KUTATÓMŰHELY

VÉDELMI-BIZTONSÁGI SZABÁLYOZÁSI ÉS
KORMÁNYZÁSTANI MŰHELYTANULMÁNYOK

2023/4.

KÁDÁR PÁL

Az összehangolt védelmi tevékenység szabályozása

Rólunk

A műhelytanulmány (working paper) műfaja lehetőséget biztosít arra, hogy a még vállaltan nem teljesen kész munkák szélesebb körben elérhetővé váljanak. Ezzel egyrészt gyorsabban juthatnak el a kutatási részeredmények a szakértői közönséghez, másrészt a közzététel a végleges tanulmány ismertségét is növelheti, végül a megjelenés egyfajta védeltséget is jelent, és bizonyítékot, hogy a később publikálandó szövegben szereplő gondolatokat a working paper közzétételekor a szerző már megfogalmazta.

A Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok célja, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely küldetéséhez kapcsolódó területek kutatási eredményeit a formális publikációt megelőzően biztosítsa, segítve a láthatóságot, a friss kutatási eredmények gyors közzétételét, megosztását és a tudományos vitát.

A beküldéssel a szerzők vállalják, hogy a mű megírásakor az akadémiai őszinteség szabályai és a tudományosság általánosan elfogadott mércéje szerint jártak el. A sorozatban való megjelenésnek nem feltétele a szakmai lektorálás.

A műfaji jellegből adódóan a leadott szövegekre vonatkozó terjedelmi korlát és egységes megjelenési forma nincs, a szerzőtől várjuk az absztraktot és a megjelentetni kívánt művet oldalszámozással, egységes hivatkozásokkal.

A szerző a beküldéssel hozzájárul, hogy a művét korlátlan ideig a sorozatban elérhetővé tegyék, továbbá vállalja, hogy a working paper alapján megírt végleges szöveg megjelenési helyéről a szerkesztőséget legkésőbb a megjelenéssel egy időben értesíti.

A kiadvány ötletét az MTA Jogtudományi Intézet Law Working Papers sorozatának sikeréből merítettük.

Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Műhelytanulmányok 2023/4.

Szerző:

*Dr. Kádár Pál PhD dandártábornok, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Védelmi-
Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely*

Szerkesztette:

Dr. Kádár Pál PhD dandártábornok

Kiadja

*Nemzeti Közszerológati Egyetem
Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely*

Kiadó képviselője

Dr. Kádár Pál PhD dandártábornok

ISSN szám

2786-2283

A kézirat lezárva: 2022. november 30.

Elérhetőség:

*Nemzeti Közszerológati Egyetem
Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely
1441 Budapest, Pf.: 60
Cím: 1083 Bp., Ludovika tér 2.
Központi szám: 36 (1) 432-9000*

Kádár Pál¹

AZ ÖSSZEhangolt VÉDELMI TEvéKENYSÉG SZABÁLYozÁSA²

A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (Vbö.) szabályrendszerében a hazai válságkezelés eszköztárban korábban nem ismert elemként jelenik meg az összehangolt védelmi tevékenység³.

Ez a jogintézmény önmagában is tekinthető annak a célnak a kifejezésének, hogy az állam rendelkezzen olyan jogi eszközökkel, amelyek biztosítják a gyors és hatékony védekezést és az összkormányzati szintű együttműködést a válságkezelés során.

A törvény szerint a Kormány súlyos vagy elhúzódó védelmi és biztonsági esemény esetén rendeletben dönthet ennek elrendeléséről, ha a válsághelyzet vagy biztonsági esemény kezelése több védelmi és biztonsági szervezet, illetve közigazgatási szerv hatáskörét együttesen érinti, valamint az a törvényben az összehangolt védelmi tevékenység esetére meghatározott vagy a NATO Válságreakálási Rendszerében meghatározott intézkedések⁴ alkalmazását teszi szükségessé.

Az összehangolt védelmi tevékenység mint jogintézmény megalkotásában az a szemlélet ölt testet, hogy az egyes kihívások kezelése nem minden esetben oldható meg ágazaton belüli eszközökkel, illetve az ilyen helyzetekben sem minden esetben indokolt az alapvető jogok különleges jogrendben lehetséges szintű korlátozása, mégis szükség van olyan – összkormányzati szintű és szemléletű – beavatkozási lehetőségre, amely a védelmi és biztonsági esemény elhárításához szélesebb felhatalmazást ad, mint az egyszerűbb ágazati fókuszú szabályok.

A Vbö. fenti szabályai nem jelentik az ágazati válsághelyzeti szabályok megszüntetését, azt erősítik, hogy az ágazati szabályozás körében egy szakmaspecifikus szabályozás jelenjen meg, amihez a közös, ágazatokon átívelő háttérrel az összehangolt védelmi tevékenység szabályai biztosítják arra az esetre, ha az adott esemény kezelése ágazatokon átívelő fellépést tesz szükségessé.

Az ilyen fajta válságkezelési felhatalmazások nem teljesen ismeretlenek a hazai jogrendben – gondoljunk csak a földgázellátási válsághelyzetre, az egészségügyi válsághelyzet vagy a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet szabályaira. Az összehangolt védelmi tevékenység újdonsága abban rejlik, hogy a felhatalmazást a jogalkotó meglehetősen széles körben és nagyfokú rugalmasságot adva biztosítja, szükség esetén egy jogintézménybe integrálva valamennyi hasonló felhatalmazás szakmai tartalmát.

A Kormány az összehangolt védelmi tevékenységet elrendelő döntésében az irányítása alatt álló központi államigazgatási szervek tekintetében a feladat- és hatáskörök ellátására ideiglenesen egyedi hatásköri és illetékességi szabályokat állapíthat meg, amely így egyfajta

¹ A szerző a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhelyének vezetője

² A mű TKP2021-NVA-16 számú projekt keretében, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a Tématerületi Kiválósági Program 2021 pályázati program finanszírozásában – jelen esetben pro bono – valósult meg.

³ Vbö. 74. §

⁴ Ennek hazai szabályozását a NATO Válságreakálási Rendszerével összefüggő döntéshozatal és feladatellátás, valamint a Nemzeti Intézkedési Rendszer alkalmazásával összefüggő szabályokról szóló 399/2022. (X. 21.) Korm. rendelet tartalmazza

áttörést is jelent a törvényben a válságmentes időszakra megállapított szabályokon. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az alapvető jogok korlátozását nem érintő módon, a központi közigazgatási szervek vonatkozásában kvázi különleges jogrendi felhatalmazást eredményez. A felhatalmazás azonban nem parttalan, az minden esetben célhoz kötött, kizárólag az összehangolt védelmi tevékenységhez kapcsolódó és indokolt beavatkozásként jelentkezhet. Az ilyen döntés nem veszélyeztetheti továbbá az érintett központi államigazgatási szerv Alaptörvényben vagy törvényben rögzített alapfeladatainak ellátását és értelemszerűen nem eredményezheti az alkotmányos keretek áttörését⁵.

Az összehangolt védelmi tevékenység mindemellett olyan lényeges beavatkozás a közigazgatás működésébe, amely kapcsán a jogalkotó szükségesnek látta előírni a Kormány számára a köztársasági elnök és az Országgyűlés tárgykör szerint feladatkörrel rendelkező bizottságának tájékoztatási kötelezettségét. A kötelezettség nem csak a kihirdetés okaira, hanem a tervezett főbb intézkedésekre is kiterjed.

Mindemellett a lakosság felé teljesítendő tájékoztatási kötelezettség is megjelenik, ez azonban csak az elrendelés tényére és a konkrét helyzetben megalkotott jogszabályban meghatározott elemekre terjed ki, a nemzetbiztonsági érdekre is figyelemmel.

Az összehangolt védelmi tevékenység irányítása és a részt vevő szervek feladatai

Az összehangolt védelmi tevékenység lényegében a Kormány jogszabályban biztosított összkormányzati válságkezelési felhatalmazása, amelynek keretében a döntés-előkészítést, kormányzati kommunikációs feladatokat, a műveletek irányítását, valamint a Kormány által bevezetett intézkedések végrehajtását a Kormány kijelölt tagja hangolja össze. Ez a megoldás sok hasonlóságot mutat a korábbról ismert és alkalmazott különféle kormányzati operatív törzsek⁶ és akciócsoportok⁷ működésével, azzal az eltéréssel, hogy a válsághoz kapcsolt döntési struktúra az ismert jogi keretek alapján már jó előre kialakítható, begyakorolható, amely így lehetővé teszi az ad hoc megoldások elkerülését, segíti a védekezés hatékonyságának fokozását. Az ad hoc szakmai tartalmú válságkezelés hatékony lehet egy olyan helyzetben, amikor olyan ellenérdekű és ártó szándékú féllel szemben kell fellépni, aki ismeri a védekezés rendszerét, de az olyan krízisek esetében, amelyeknél ez nem áll fenn, kifejezetten veszélyes lehet a begyakorolt eljárások és döntési struktúrák válság időszaki szétzilálása⁸.

⁵ Nem fordulhat elő olyan hatáskör és illetékességmódosítás, amely azt eredményezné, hogy tartalmilag valamely lényeges, kizárólag különleges jogrendben érvényesíthető szabály vagy alkotmányos limit sérülne – pl. nem lehet egy központi közigazgatási szerv számára feladatként összehangolt védelmi tevékenység időszaki intézkedésben feladatként a haza fegyveres védelmét meghatározni, mert tartalmában ez kötelező katonai szolgálatot jelentene, amely az Alaptörvény értelmében kizárólag meghatározott különleges jogrendben lehetséges.

⁶ Lásd például 286/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készség során működő Operatív Törzs feladatairól; 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról; 297/2020. (VI. 24.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Operatív Törzs felállításáról és feladatairól; 1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről

⁷ A koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről szóló 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozat alapján 11 akciócsoport alakult, amelyek a jelentkező kihívás szinte valamennyi aspektusában végezték feladataikat, dinamizálták az államszervezet működését a védekezés hatékonyságának fokozása érdekében

⁸ Megjegyzendő, hogy a döntési struktúra főbb elemeit, súlypontjait a legnagyobb krízis esetén sem praktikus eseti jelleggel átalakítani, hiszen a változtatás nehezítheti az információáramlást, a végrehajtás szintjén is bizonytalanságot generálhat a begyakorolt és működő csatornáktól történő eltérés. Sokkal inkább célszerű több

Kiemelendő, hogy a Vbö. szándékoltan nem határozza meg, hogy a „Kormány kijelölt tagja” mely miniszter lesz, ez minden esetben a kialakult helyzetre figyelemmel kerül meghatározásra. Valószínűsíthető, hogy egy árvíz esetén a belügyminiszter kapná a felhatalmazást, míg egy honvédelmi típusú válságszituáció kialakulásánál a honvédelmi miniszter, egy energiaellátási válsághelyzetben pedig az ezért a területért felelős miniszter kapná a lehetőséget a védekezés összehangolására. Az is elképzelhető, hogy a kialakult helyzet súlyosságára vagy várható hatásaira figyelemmel maga a miniszterelnök kap felhatalmazást a Kormánytól.

A Kormány kijelölt tagja a válságkezelési feladataival összefüggésben köteles azonnal jelenteni a Kormánynak, ha úgy értékeli, hogy a kialakult helyzet hatékony kezeléséhez különleges jogrend kihirdetése lenne indokolt, hiszen a kihirdetés veszélyhelyzet esetén a Kormány, szükségállapot és hadiállapot esetében az Országgyűlés hatásköre. Ez utóbbi esetekben a Kormány a kezdeményező szerepében jelenik meg. Amennyiben nem szükséges a különleges jogrend kihirdetése, javaslatot tehet az összehangolt védelmi tevékenységgel összefüggő intézkedések elrendelésére, a NATO Válságreagálási Rendszerébe tartozó intézkedések bevezetésére, vagy a törvényben meghatározott válsághelyzeti intézkedés elrendelésére is, valamint az összehangolt védelmi tevékenységhez szükséges további védelmi és biztonsági erők bevonására.

Az összehangolt védelmi tevékenység során nem megkerülhető a védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve, a Védelmi Igazgatási Hivatal⁹ szerepe sem. Ez a közigazgatási szerv¹⁰ biztosítja a válságkezelés igazgatási feladataihoz az összkormányzati szemléletű döntéselőkészítés koordinációját, a tárcák közötti együttműködés megszervezését és külön döntésre a nemzeti eseménykezelő központ működésén keresztül a kormányzati döntések becsatornázását az operatív végrehajtás szintjére.

Az összehangolt védelmi tevékenység keretében bevezethető intézkedések

Az összehangolt védelmi tevékenység keretében a Kormány számára olyan jogosítványokat sorol fel a Vbö., amelyek egyes elemeiben már ismerősek lehetnek más válságkezelési jogintézmények kapcsán. A szabályozás jól beazonosítható előzményei a menedékjogról¹¹ szóló valamint az egészségügyről¹² szóló törvények válságkezelési szabályai, amelyek alkalmazására a 2015. évtől került sor az illegális bevándorlók, illetve 2020-tól a pandémia elleni védekezéssel összefüggésben – meglehetősen magas hatékonysággal.

A Kormány mindezekre figyelemmel az összehangolt védelmi tevékenység elrendelése esetén elrendelheti:

- egyes útvonalakon a közlekedés időszakos korlátozását¹³,

verzióban kidolgozni a krízisidőszaki működés szabályait, mindezek végrehajtását már békében begyakorolni, feltételeit kialakítani, így az adott krízishelyzetben már nem jelent gondot ennek bevezetése.

⁹ 337/2022. (IX. 7.) Korm. rendelet a Védelmi Igazgatási Hivatalról

¹⁰ Lásd Vbö. 52. §

¹¹ 2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról

¹² 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

¹³ Ilyen felhatalmazás összehangolt védelmi tevékenység kihirdetése nélkül is része a rendőrség intézkedési tárházának (lásd 1994. évi XXXIV. törvény 35/B. §), így ebben az esetben az ezen túlmutató indokok alapján kerülhet sor a forgalom korlátozására.

- az államhatár rendjének fokozott ellenőrzését¹⁴,
- az államhatáron történő átlépés fokozott ellenőrzését, illetve időszakos korlátozását,
- az ország egyes területeit érintő személyforgalom és szállítási tevékenység korlátozását,
 - egyes – az összehangolt védelmi tevékenység elrendelésére okot adó esemény jellegével összefüggő – intézmény, létesítmény, rendezvény látogatásának és szervezésének korlátozását,
- a kijelölt közterületek és intézmények biztonságának fokozását szolgáló megközelítés-korlátozási, ellenőrzési és védelmi rendszabályok alkalmazását,
- az összehangolt védelmi tevékenység elrendelésére okot adó eseményekhez kapcsolódó, különösen veszélyes személyek elfogása tekintetében a védelmi és biztonsági szervek erre kijelölt erőinek közös igénybevételét¹⁵,
- a köznevelésre, felsőoktatásra, szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó kiegészítő szabályok alkalmazását¹⁶.

A törvény azt is lehetővé teszi a rugalmas alkalmazhatóság érdekében, hogy a fenti felsorolásban nem szereplő egyéb, törvényben meghatározott, az esemény kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő – alapjogot nem korlátozó – intézkedés kerüljön bevezetésre¹⁷. Az alapjogok további korlátozásának kizárása az összehangolt védelmi tevékenység ezen „gumiszabálya” esetében teljesen érthető, hiszen ezek rendkívüli korlátozására¹⁸ a különleges jogrend adhat felhatalmazást.

Az összehangolt védelmi tevékenység esetében is kötelező érvényesíteni azonban a Vbő. korábban már tárgyalt alapelveit, ezek közül is kiemelten a szükségesség és arányosság elvét. Azaz a Kormány kizárólag az összehangolt védelmi tevékenység ellátásával közvetlenül összefüggő, és elengedhetetlenül szükséges, az összehangolt védelmi tevékenységet megalapozó esemény kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával arányos intézkedéseket hozhat meg.

A jogalkotó az összehangolt védelmi tevékenység kapcsán a fenti követelményeken túl további korlátokat is megfogalmaz. Ennek értelmében a Kormány az összehangolt védelmi tevékenység keretében bevezetett intézkedéseket kizárólag az elrendelésre okot adó körülményekhez igazodó módon és az ország azon területére vezetheti be, amely a kihívás kezelése érdekében szükséges. Szintén lényeges szabály, hogy ezek az intézkedések konkrétan

¹⁴ Ennek a rendelkezésnek nem kizárólag az illegális migráció kapcsán van jelentősége, a honvédelmi válsághelyzetben is szükséges lehet ilyen jellegű intézkedés bevezetése

¹⁵ Ez a rendelkezés arra figyelemmel került a szabályozásba, hogy az Alaptörvény kilencedik módosítását követően a terrorveszélyhelyzet mint jogintézmény megszűnt, az ilyen helyzetek kezelését az esetek többségében normál időszakban kell tudni megoldani, illetve amennyiben ez nem lehetséges, szükségállapotot lehet kihirdetni

¹⁶ Ennek gyakorlati előképe volt a COVID pandémia időszakában a jelenléti oktatás helyett az on-line oktatás alkalmazása, illetve a felsőoktatásban a vizsgaidőszakra és a követelményekre vonatkozó sajátos szabályok bevezetése

¹⁷ Lásd Vbő. 76. §

¹⁸ Lényeges elem, hogy az alapjogok egyes esetekben korlátozhatóak békében is, ezt azonban kifejezetten törvénynek kell rögzítenie. Gondoljunk csak a rendőri intézkedésre, amikor előállításra kerül sor, amely jogkorlátozást is jelent. Az összehangolt védelmi tevékenység esetében azonban ilyen lehetőség csak a felsorolásban rögzítetteknek megfelelően áll fenn.

meghatározott időtartamra szólhatnak, amely nem lehet hosszabb három hónapnál. Itt jegyezzük meg, hogy nem maga az összehangolt védelmi tevékenység időszak időtartama a korlátozott, hanem az egyes intézkedéseké.

Amennyiben a kialakult válsághelyzet kezelése érdekében mégis szükségessé válik a bevezetett intézkedések hatályának fenntartása, erre külön kormányzati szintű döntést kell hozni. A meghosszabbításra esetenként további három-három hónapra van lehetőség, azonban a meghosszabbítás okairól a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladatkörrel rendelkező bizottságát tájékoztatni kell.

A 2015-ös európai terrorhullám, a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet, majd ezt követően a COVID pandémia kezelésének tapasztalatai hívták életre azt a rendelkezést, amely szerint a Kormány az összehangolt védelmi tevékenység keretében bevezetett intézkedések tekintetében elrendelheti a Magyar Honvédség közreműködését a kapcsolódó rendőrségi feladatok ellátásában. Ez a rendelkezés alapozza meg a Honvédségnek azon, nem feltétlenül hagyományosan katonai jellegű alapfeladatait, amelyekbe a fegyveres erő bevonását azért indokolt lehetővé tenni, mert hierarchikus szervezetével, önálló, nagyfokú válságállóságra képes logisztikai rendszerével és könnyen mobilizálható személyi állományával, felszerelésével és speciális eszközeivel lényegében azonnal alkalmazható támogatást képesek nyújtani a válságkezelés legszélesebb értelemben vett feladataiban. Az ilyen honvédségi feladatokat a Vbö. értelmében törvényben kell megjelölni, amelyet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény meg is tesz az alábbiak szerint:

„Hvt. 59. § (1) A Honvédség fegyverhasználati joggal látja el a következő feladatokat: (...)

l) közreműködés a Vbö. szerinti védelmi és válságkezelési feladatokban, különösen a közrendet és a közbiztonságot jelentős mértékben veszélyeztető fenyegetések kezelése és az összehangolt védelmi tevékenység során,
(...)

(2) A Honvédség fegyverhasználati jog nélkül látja el a következő feladatokat: (...)

h) a Vbö. szerinti feladatok katonai szakértelemmel és speciális eszközökkel történő támogatása.”

A Vbö. rendszerébe illeszkedik és annak összkormányzati szemléletét jól példázza a Hvt. XV. fejezete is, amely a honvédelmi válsághelyzetet mint 2022. november 1-jétől létező jogintézményt olyan összehangolt védelmi tevékenységként határozza meg, amelyet a Kormány a honvédelemért felelős miniszter javaslatára a Hvt-ben tételesen meghatározott célból¹⁹ rendelheti el. A honvédelmi válsághelyzet egyrészt a Magyarországgal szomszédos államban kialakult, katonai kezelést is igénylő és Magyarország biztonságát közvetlenül veszélyeztető válság magyarországi hatásaira tekintettel, másrészt külső fegyveres támadás vagy hatásában külső fegyveres támadással egyenértékű, részben vagy egészben katonai jellegű cselekménnyel való fenyegetés esetén rendelhető el. Ugyancsak lehetséges az elrendelés az Észak-atlanti Szerződés 4. vagy 5. cikkével, valamint az Európai Unióról szóló szerződés 42. cikk (7) bekezdésével, illetve az Európai Unió Működéséről szóló szerződés 222. cikkével összefüggő katonai kötelezettségek teljesítésére való felkészülés érdekében.

A honvédelmi válsághelyzet szabályozásban elfoglalt helyére és az alkalmazható intézkedésekre figyelemmel nem rendelhető el, ha hadiállapotot vagy szükségállapotot

¹⁹ Hvt. 107. § (2) bek.

hirdettek ki, illetve ezen esetekben a korábban elrendelt honvédelmi válsághelyzetet haladéktalanul meg kell szüntetni.

A honvédelmi válsághelyzet az összehangolt védelmi tevékenység elrendelhető intézkedéskatalógusánál a törvény erejénél fogva szélesebb, melyre figyelemmel a Kormány intézkedésként bevezetheti

- a honvédelmi szervezet készenlétének fokozását,
- a KNBSZ és a Honvédség felderítő, elhárító, valamint kibertér műveleti erői tevékenységének fokozását a fenyegetettség Magyarországra történő áttérjedésének, illetve magyarországi felerősödésének megakadályozása érdekében,
- hivatalos állásfoglalások kötelező kiadását a közszolgálati műsorszórók részére,
- a honvédelem szempontjából fontos termékek, energiahordozók, fogyasztási cikkek készletezését,
- a közigazgatás, a honvédelmi igazgatás, a Honvédség, a honvédelemben közreműködő szervek működése szempontjából fontos beosztások, munkakörök - egyszerűsített eljárásban történő - feltöltését, túlmunka végzését,
- a rádióspektrum használatra vonatkozó korlátozó szabályok bevezetését, speciális üzemmódok előkészítését,
- a magyar légtérben és a repülőtereken a katonai légiforgalmi irányítás szükséges mértékű bevezetését,
- az állampolgárokat is érintő riasztási fokozatok alkalmazását,
- a súlyos, erőszakos cselekmények megelőzése vagy elhárítása érdekében a Honvédség és a rendőrség felkészített erőinek összehangolt fellépését egyes közintézmények és közforgalmú helyek megközelíthetőségének korlátozásával vagy kizárásával²⁰.

Hasonlóan sajátos a szabályozás az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény XIV. fejezetében, amely az egészségügyi válsághelyzetet határozza meg olyan összehangolt védelmi tevékenységként, amelyet a Kormány az országos tisztifőorvos javaslatára, az egészségügyért felelős miniszter előterjesztése alapján rendelhet el, amennyiben azt járványügyi szükséghelyzet vagy valamely törvényben meghatározott más körülmény²¹ szükségessé teszi. Az egészségügyi válsághelyzet Egészségügyi válsághelyzet Magyarország egész, illetve annak meghatározott területére rendelhető el, a válsághelyzet időszakában a Vbő. alkalmazása szintén alapfeltétele, amennyiben az Eütv. és annak végrehajtására kiadott kormányrendeletek másként nem rendelkeznek.

Ki kell emelni, hogy az egészségügyi ágazatban jelentkező válsághelyzetek sajátosságaira figyelemmel az összehangolt védelmi tevékenység Eütv.-ben szabályozott esete az általánostól lényegesen specifikusabb intézkedések²² bevezetését is lehetővé teszi, maga a válsághelyzet

²⁰ Hvt. 107. § (4) bek.

²¹ Eütv. 228. § (2) bek.

²² Lásd részleteiben Eütv. 229.-232. § rendelkezéseit, amely számos más mellett a betegjogoktól, a távmunka szabályokon át, az egyes intézményekre vonatkozó sajátos működési korlátozásokon, a személyek érintkezési szabályain keresztül, a védőoltásokra kötelezhetőségig számos területet lefed. Megjegyzendő, hogy az intézkedések túlnyomó többségét a COVID pandémia kezelésének sürgős, szükséges és folyamatban lévő válságkezelés-időszaki jogalkotása emelte be a törvénybe, egyes pontokban talán túlságosan is a járványokhoz kapcsolódó kérdésekre fókuszálva.

legfeljebb hat hónap időtartamra hirdethető ki, amely azonban szükség szerint meghosszabbítható. A meghosszabbításról a Kormány az Országgyűlés egészségügyel foglalkozó állandó bizottságának beszámol.

Az egészségügyi válsághelyzet mint összehangolt védelmi tevékenység annyiban is speciális esetnek tekinthető, hogy különleges jogrend bevezetésekor automatikusan ezeket az intézkedéseket kell alkalmazni az egész országra kiterjedően, azonban ez esetben nem szükséges az egészségügyi válsághelyzet külön kihirdetése.

Felhasznált jogforrások

Alaptörvény

2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról

1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről

399/2022. (X. 21.) Korm. rendelet a NATO Válságreagálási Rendszerével összefüggő döntéshozatal és feladatellátás, valamint a Nemzeti Intézkedési Rendszer alkalmazásával összefüggő szabályokról

337/2022. (IX. 7.) Korm. rendelet a Védelmi Igazgatási Hivatalról

286/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a járványügyi készütség során működő Operatív Törzs feladatairól

297/2020. (VI. 24.) Korm. rendelet a Gazdaságvédelmi Operatív Törzs felállításáról és feladatairól

1088/2022. (II. 24.) Korm. határozat a Nemzetbiztonsági Operatív Törzsről

1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról

1101/2020. (III. 14.) Korm. határozat a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről